

AD WIKÈNT INHOUDSOPGAVE

Een verbroederd land met trotse burgers

pagina 14+15

Samen eten geluksfactor voor mensen

pagina 16

Bijzondere auto's:

Morgan
Aeromax

pagina 17

'Leren in vreemde taal onderontwikkelt het land'

pagina
18+19

Malkovich speelt

Hercule
Poitot
in serie

pagina 20

'Elke dag een ei verlaagt kans op hart- en vaatziekten'

pagina 21

Puzzels

pagina 22

Aanklacht tegen

Google en
Facebook

pagina 23

Battlefield 5 krijgt

level in
Rotterdam

pagina 23

IT-column pagina 23

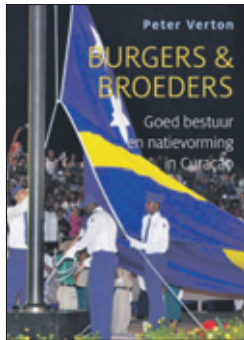
Brad Pitt dreigde

Weinstein te vermoorden

pagina 24

Een verbroederd

De omslag van het boek.

Met zijn boek 'Burgers en broeders' schetst Peter Verton een zeer compleet beeld van hoe Curaçao zo geworden is als het nu is en hoe het eiland verder kan komen. Hiervoor laat de auteur allerlei Curaçaoënaars aan het woord. Het is hem uitstekend gelukt om door middel van verschillende interviews het ontstaan van de huidige samenleving te duiden. Boeiend is ook dat hij een definitie geeft voor 'goed' bestuur om daarna eigenschappen, zoals rechtmatig, integer, deugdelijk, burgergericht en resultaatgericht zijn, af te zetten tegen de Curaçaoese werkelijkheid.

Door Cees Luckhardt

Verton stelt dat de politieke werkelijkheid met name op twee momenten een enorme impuls kreeg. Naast 30 mei 1969 noemt hij de beweging die 'Dòktor' Moises da Costa Gomez teweegbracht met als resultaat het Statuut. Verton onderzoekt het Nederlandse (neo)koloniale beleid, de terugval in het zelfbeschikkingsrecht, de oorzaken en gevolgen van de woede op 30 mei 1969 en de uiteindelijke totstandkoming van de Staatkundige ontmanteling op 10-10-10.

Voor de beschrijving van de ontwikkelingen op het eiland heeft de auteur twee hoofdvragen geformuleerd die hij tracht te beantwoorden, te weten: 'Hoe is de situatie in het Curaçao van nu gegroeid?' en 'Wat moet worden ondernomen om emancipatie, verbroedering en goed bestuur te bevorderen?'

Allereerst constateert Verton dat door kolonialisme en slavernij sociale ongelijkheid op Curaçao is ontstaan met als basis 'het verschil in huidskleur'. De witte (protestante) elite beschikte over macht, inkomen en aanzien. De gekleurden en zwarten werden onderdrukt. Al hun opstanden werden neergeslagen. Dit begon al in 1716. Toen op de Compagniesplantage Rif Sint Marie de vertegenwoordiger van de West Indische Compagnie (WIC) werd onthoofd. Ruim dertig jaar

later was er weer een opstand. „In de nacht van zondag op maandag 6 juli 1750 trok een honderdtal tot slaaf gemaakten uit Willemstad en directe omgeving, naar de gouvernementplantage Hato. In de vroege ochtend vielen ze met geweren, bijlen en kapmessen de plantageslaven aan, waarbij negenenvijftig van hen werden gedood." Nog eens vijfenveertig jaar later kwam de grootse en maandenlange slavenopstand van 1795 tot een gewelddadig einde. Om de onderdrukking nog eens te onderstrepen werden Tula en de andere opstandleiders, na afschuwelijke mensonterende martelingen, ter dood gebracht tot voorbeeld van iedereen die het in zijn hoofd zou durven halen om tegen de Nederlandse bezetter in opstand te komen.

Volgens allerlei onderzoeken werd met dergelijke handelingen langzaam een culturele verankering, inprent en verinnerlijking bewerkstelligd van de maatschappelijke onderscheiding van de Afro-Curaçaoënaars gebaseerd op uiterlijke kenmerken. Die inprent werd ook nog eens juridisch geïnstitutionaliseerd met het verbod om een gezin te stichten, en hun kinderen af te moeten staan indien ze in slavernij waren geboren. Daarnaast bleek men, als slaaf gemaakt mens, geen aanzien, welvaart of macht te bezitten omdat men juridisch werd gezien als

een roerend goed, als een product en ding.

Deze realiteit werd van generatie op generatie beleefd en leidde tot een gevoel dat deze sociale ongelijkheid gelegitimeerd was. Er ontstond een consensus over de posities en rollen die blanken hadden ten opzichte van de niet-blanke bevolking.

Aansluitend stelt Verton dat de kern van 30 mei niet het arbeidsconflict vormde als zodanig, maar de woede over deze gedwongen onderdanigheid en eeuwenlange vernedering. Hij stelt: „Op 30 mei 1969 werd er, bij de revolte door de Afro-achterhoede in een 'afrekeningsopstand', alsnog wraak genomen voor de slavernij van het verleden. *Nos lo siña nan respetá nos* (We zullen ze leren ons te respecteren).” Een geïnterviewde Curaçaoënaar bekrachtigt: „De haat die op de gezichten lag was onbeschrijfelijk. Het was de haat van mensen die zich jaren getart hadden gevoeld.” Met de vermelding van het feit dat er in totaal 322 personen, voornamelijk mannen, werden gearresteerd, van wie er slechts drie of vier werkzaam waren bij Wescar, weet Verton zijn stelling nog meer luister bij te zetten.

Vastgesteld kan worden dat eind 1969 Curaçao stakingsvrij was en dat, na acht wilde stakingen waarbij circa 3.500 arbeiders betrokken waren, de achterhoede zichzelf had gemobili-

seerd en de leiding had genomen over de eigen emancipatie. Niet gesteund door vakbondsleiders waren arbeiders op eigen kracht betere arbeidsvoorwaarden gaan afdwingen. De stakingsleiders waren radicale arbeiders die de ontevredenheid het best konden verwoorden. Een sociale doorbraak die volgens Verton ongekende tijden met zich meebracht want de macht van de Kerk, de olie-industrie en de regering werd ingedamd. De machtsverhoudingen van voorheen verschoven. De vakbeweging kwam als nieuwe speler op het podium van de macht. Vakbondsleiders werden permanente gesprekspartner in bedrijven. „Uit de Afro-Curaçaoese achterhoede kwamen politici, leden van de oude bovenlaag moesten plaatsmaken voor een zwarte gouverneur, Ben Leito, een zwarte gezaghebber, Eligio Kibbelaar en een zwarte minister-president, Ernesto Petronia.”

Er ontstond een zelfbewuste houding, een gevoel van eigenwaarde groeide onder de Afro-Curaçaoënaars, zeker wat het eigen culturele erfgoed betreft. De belangrijkste verworvenheid is de rol die het Papiaments is gaan spelen.

Later zou het ontbreken van leerstof in het Papiaments en aan ervaring in het lesgeven in die taal een zo groot probleem zijn dat in 2007 het Papiaments als instructietaal werd vervangen door een systeem van tweetaligheid. Terwijl een jaar later, in 2008, Papiaments een officiële taal werd met een spelling en grammatica. In datzelfde jaar werd de onderwijsvernieuwing zonder experiment zo ingevoerd. De Landsverordening funderend onderwijs werd toen aangenomen. Onderwijs moest vanaf 2008 geclusterd worden tot het 'funderend onderwijs'.

De auteur doet een geslaagde poging om zo compleet mogelijk te zijn door onder andere ook stil te staan bij de positieve en negatieve invloeden van de katholieke missie, te concluderen dat sociale ongelijkheid een universeel kenmerk is van

De ondertekening van het Statuut in 1954 door toenmalig premier Efraim Jonckheer. Op de andere foto zit Dòktor da Costa Gomez naast Jonckheer (staand). Het was Dòktor die een belangrijke bijdrage leverde aan het Statuut en wrang dat hij die uiteindelijk niet zelf ondertekende.

WARWARÚ

De jeugd had de toekomst. Nu heeft de toekomst de jeugd.

MARTIE GINGER

AD Wikènt is een wekelijkse uitgave van ABCourant NV en wordt als bijlage van de zaterdageditie van het Antilliaans Dagblad verspreid.

ABCourant NV
Scharlooweg 31
Willemstad, Tel. 7472200